

Pierre Réach afronta la integral de les 'Sonates per a piano' de Beethoven

“Tocar Beethoven no és mai agradable ni fàcil, ja que és massa profund i exigent, però aporta una gran plenitud de l'ànima”

El pianista francès Pierre Réach, fincat a Barcelona des de fa més de quinze anys i professor de la càtedra de piano de l'Escola Superior de Música de Catalunya, emprèn un dels projectes més engrescadors de la seva carrera, l'enregistrament de la integral de *Sonates* de Ludwig van Beethoven. A més, el proper diumenge 25 de març (18 h) a la Sala Pau Casals de l'Auditori de Barcelona interpretarà la part solista del *Concert per a piano* de Robert Schumann, acompanyat per la Banda Municipal de Barcelona, sota la direcció de Vahan Mardirossian. Coneguem de prop quin és el seu acostament a la immensa obra pianística del geni de Bonn.

«Revista Musical Catalana»: **Properament enregistrarà la integral de 32 Sonates de Ludwig van Beethoven. L'obra pianística de Beethoven és immensa i explica les diferents etapes vitals i estilístiques del compositor alemany. A l'hora d'interpretar les Sonates, és important tenir en compte tot el conjunt de la seva obra?**

Pierre Réach: Les *Sonates* de Beethoven formen part de la meva vida des de la infantesa, des del vespre memorable en què, sent encara molt petit, els meus pares em van portar a un concert de Wilhelm Kempff, que tocava la integral a la Sala Pleyel a París. Conservo un record commovedor de com d'impressionat vaig quedar pel gran personatge que representava a l'escenari i d'allò que feia sortir del piano, i des de llavors les *Sonates* de Beethoven m'han acompanyat permanentment. A més, he tingut la sort de rebre consells de grans pianistes com són Arthur Rubinstein, que tocava Beethoven de forma admirable; Yovne Lefébure; Maria Curcio, la principal deixeblla d'Arthur Schnabel; Paul Badura-Skoda, que amb els anys ha esdevingut un bon amic; Edith Fischer, i molts altres mestres que segueixen inspirant-me. A més, fa tants anys que ensenyo les *Sonates* de Beethoven al Conservatori de París, a l'ESMUC i a les *masterclasses* a

diversos països, que ja formen part de mi mateix.

Si bé també em sento proper a moltes altres músiques (vaig guanyar el primer premi al Concurs Internacional Olivier Messiaen; he tocat i continuo tocant J. S. Bach, sobretot les *Variacions Goldberg*; Mozart; els romàntics, i molta música francesa), les *Sonates* de Beethoven són per a mi un cim, no només de la música, sinó també del pensament. Un mirall de la condició humana, amb totes les voluntats (a vegades sobrehumanes que ell tenia!), la impertinència sovint provocadora de les primeres *Sonates* (s'hi sent la influència de Haydn), la passió i la generositat sense límits de les *Sonates* ja romàntiques com l'*Appassionata*, la *Waldstein* o la *Clar de Lluna*, i evidentment la serenitat i acceptació filosòfica de la vida que es pot trobar en les darreres.

Però per a mi, el que caracteritza aquesta música, primer de tot, és un sentiment d'infinita generositat, de bondat (escoltin el segon moviment de l'opus 110), i aquesta serenitat en la bondat no es pot acomplir en Beethoven si no és després d'una immensa lluita contra els elements, contra els obstacles de la condició humana, com una victòria final sobre el seu propi destí. Beethoven em fascina com a ésser humà, el seu recorregut és universal i vaig decidir fa temps d'intentar la meva sort d'emprendre l'aventura dins aquest llarg però meravellós camí. La música de Beethoven és una: és la dels *Quartets* (sovint en les *Sonates per a piano* podem reconèixer-hi les quatre parts del quartet), les *Simfonies*, els *Concerts*, la música de cambra..., tot es retroba permanentment quan toques les *Sonates*, i quan toco em sento dins de tot aquest món molt més que davant del meu piano.

RMC: Amb quines *Sonates* se sent més afí i per què?

PR.: Segurament sonarà naïf respondre que les estimo totes igual, però és la veritat. Naturalment, hi ha *Sonates* més "difícils" o exigents que d'altres (penso per exemple en l'opus 22, l'opus 101 o l'opus 111), però hi sento l'esperit, la presència de Beethoven, com una mirada profunda i punyent que ens vigila, que ens domina fins i tot, però sempre amb benvolença i confiança. És com un impuls càlid i generós que m'empeny a treure el millor de mi mateix. Beethoven és un model humà, universal, i ha donat i continua donant al món vitamines amb alegria i joia. Tocar Beethoven no és mai agradable ni fàcil, ja que és massa profund i exigent, però aporta una plenitud de l'ànima que satisfà en descobrir el perquè de la lluita i la recerca de la llibertat.

RMC: Quines dificultats específiques té interpretar al piano la música de Beethoven?

PR.: Les *Sonates* no són pianístiques en el sentit com entenem aquest qualificatiu en relació amb la música de Chopin o Liszt, per exemple. La seva escriptura pot a vegades semblar feta per a "l'esquerra" o fins i tot maldestra, però penso que aquest vessant ardu és part de la seva personalitat. Et fa tocar sovint amb els dos braços molt allunyats l'un de l'altre i també respecte del cos, ja que els baixos poderosos fan de suport dels aguts extrems. Hi ha testimonis que expliquen que ell mateix reia davant la idea de donar dificultats tècniques als seus executants.

En el pla de l'emoció interpretativa, em sembla que és justament aquest sentiment d'accedir a una gran llibertat el que ha de ser l'objectiu ideal, i sentir que són justament les dificultats vençudes i dominades el que ho permetran. Beethoven no és mai agressiu, mai és dur ni brutal, pot ser violent com la violència a vegades dels elements de la natura que ell adorava, dramàtica i teatral, sempre contrastant, i dins d'un impuls infinit de generositat. Aquesta imatge que se li ha atribuït sovint de personatge dolent o misantrop és el contrari de la realitat.

RMC: L'obra pianística de Beethoven, ¿és equiparable en importància i repercussió a la d'un altre compositor de música per a piano?

PR.: No m'agraden les comparacions, perquè cada gran compositor té un lloc que li és propi, i penso realment que el lloc de Beethoven és únic a causa d'aquest recorregut humà present en tota la seva música. No és només un esperit o una estètica, és un veritable compromís. Ell està més enllà de la seva

gran modernitat, ja que la seva escriptura està plena d'extravagàncies complexes que formen un espai immens. Cal respectar al peu de la lletra les seves indicacions, posar els *sforzando* o els accents al seu lloc, seguir sempre la direcció de la gran línia, i jugar amb el mínim de pedal possible. El pedal excessiu inhibiria la força i claredat d'aquesta música de crestes i extrems. Quan Beethoven vol una ressonància més llarga, ho demana ell mateix damunt la partitura; hi ha inclús un costat experimental en la seva música que obre la via a les evocacions i misterioses vibracions dels impressionistes.

RMC: On té previst iniciar la interpretació de la integral de les Sonates de Beethoven?

PR.: Començaré el proper hivern al Festival d'Any Nou de Gstaad a Suïssa i seguiré a molts altres llocs previstos a Itàlia, la Xina, etc. Visc aquest moment amb un gran sentiment de responsabilitat davant d'aquesta música excepcional que ens ha estat donada.

RMC: Aquest proper 25 de març interpretarà el Concert per a piano de Robert Schumann amb la Banda Municipal de Barcelona, una formació amb molta història i de gran prestigi a casa nostra. Quina diferència suposa per al solista interpretar un concert acompanyat d'orquestra o de banda? A nivell de balanç del so, ¿s'ha de tractar diferent l'aproximació musical?

PR.: M'encanten les transcripcions. De fet, toco sovint la *Simfonia Fantàstica* de Berlioz transcrita per Liszt a un sol piano, també els *Lieder* de Schubert i la *Cinquena Simfonia* de Beethoven, etc. El *Concert* de Schumann és el més bell del món i Joan Lamote de Grignon va fer un arranjament magnífic de la part d'orquestra, que fa que, per a mi, aquesta sigui una experiència extraordinària. No es tracta tant que jo hagi de canviar quelcom en la part del piano, ja de per si sumptuosa en el *Concert* de Schumann, sinó el fet que poden sorgir noves sonoritats, per part de la Banda, que obrin horitzons inesperats.

RMC: Vostè porta molts anys de docència com a professor de piano a l'ESMUC. ¿Com veu les noves generacions de músics que es formen avui dia i quin futur creu que els espera en l'actual context musical?

PR.: Jo ensenyo als meus alumnes la passió i l'entusiasme de la música, ja que al món actual, el simple fet de poder fer música és, per si mateix, un privilegi. És dur, difícil, però jo els dic que amb l'entusiasme, l'esperança i per damunt de tot un treball furiós i regular, tot és possible. Els demano que rebutgin el camí fàcil, que estiguin sempre en constant recerca, que procurin perfeccionar-se, escoltar els altres, i espero que, com jo mateix, puguin conservar l'esperança i alegria profunda davant tanta bellesa.